

MARCIUS TIZENÖTÖDIKE.

Hétfő

51. szám.

Pest, június 13-kán 1849.

E lap megjelenik minden nap este, vasárnapot kivéve.

Előfizetés mai naptól december végeig Budapesten házhordással 5 fr., vidékre postán borítékban 6 fr. p. p.

Hónapos előfizetés csak helyben, s a hónap első napjától kezdve fogadtatik el.

Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban (Országut Kunwalderbáz) és minden postahivatalnál.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp.

Egyes szám ára 3 kr. pp.

Pest június 18.

Sem a muszkáról, sem a francziáról nem hall az ember többet beszélni, mint a pesti vész-törvényszék ítéleteiről.

Mi azon emberek közé tartozunk, kik a vérontásnak természetes ellenségei vagyunk.

Hanem ezt nem tudjuk eltérni, hogy a nemzetigülés bármely intézkedése nevétségé és satirává aljasittassék.

Azon ítéletek, mellyeket a pesti illynemű törvényszék hoz, fehérvágy viselik magukon a közbotrány színét, úgy hogy a mi véleményünk szerint ezen székkel úgy kell tenni, mint a nagy kál-lóival; fel kell oszlatni, mert féltő, hogy a tagok, miután a legkiválóbb hazaárulókat a törvény rendes útjára utasítják, nem állhatván elvégre többé ellen a mindenfelől nyilatkozó közvéleménynek, később netán egy olyan vádolton producálná szigorúságát, ki az előbb felmentetteknél ezerszerő ártalmatlanabb.

Figyelmeztetjük olvasóinkat a mai vész-törvényszéki tudósításra, mellyet mint az előbbieket is szíveségből a leghivebb kezek közlöttek velünk.

A debreczeni Marczius hú dolgozó társa előkerült.

Olyanforma vagyok, mint a Rone folyó, melly megunva egyszer a szabad ég napjától melegített habjait, a föld alá rejt magát s a partján utazókkal elhiteti, hogy örökre tünt el; de a folyó s a szabad hullámok, a föld setétében nem élhetnek örökre, ki kell törniök a napvilágra.

Csak most veszem észre, hogy journalistához nem illő költői hasonlattal éltem. Szabad gondo-

lataim a hullámok, mellyek a nyilvánosság napja elől setétbe rejtezőnek egy ideig. De az író lelke napvilágra törő folyam, s ime újra kibukkantam rejtekeimből.

Különbség köztem s a Rone folyó közt csak annyi, hogy az más tájat talál, midőn előmlik földalatti rejtekeiből, mint minőt elhagyott volt, én pedig most is csak a Marczius ismert földén találom magamat. Mert hisz a folyónak mindegy akármely földön öntözzön habjával, de elveit a szellem nem szereti elhányni mint egy kopott ruhát.

Itt vagyok újra a ki voltam.

Ha emlékszik ön, akkor vonultam vissza, midőn a Szemere-ministerium fellépett.

Nem azt akarom ezzel kifejezni, hogy az ért tettem le tollamat, mert ez fellépett.

Hisz a miniszerelnöki beszéd fényes diadal lehetett azon elveknek, mellyeket buzgón hirdetni én is segitettem önnek.

Lelkesedve hallgattam önnel együtt én is e beszédet.

De őszintén megvallom, lelkesedésében önre ismerni nem tudtam.

Ugy totszett nekem, hogy ön (életében ekkor először), jó pénz gyanánt veszi a pusztá szavakat, s eszébe sem jut, hogy cautio nélküli bankók is lehetnek azok.

Nem akartam zavarai önnek örömet, különben megmondtam volna: Várjuk el a kimondott három nagy szó alkalmazását s lementével dicsérjük a napot.

A tapasztalás azt szokta mutatni, hogy a kifeljöttével nem dicséri, de lementével is még dicsérendőnek találja a napot, az legjobban fogja megdicsérni azt.

Előre örültem volna, ezt tehetni én is.

Másfél hónapja nézzük mindketten az alkalmazás micsodaságát.

Önnek homloka lassan-lassan ráncokba szedődik, s félszemén mindinkább inkább szorul össze a pápaszem.

Én pedig fogom magam s felajánlom önnek ujjonnal szolgálatomat.

Pro memoria jónak látom egypár tájékozó megjegyzést bocsátani előre, hogy legyen tisztában ön és olvasója, mit várhat tőlem.

Szemere Bertalan bona fide mondotta volt ki a miniszerelnöki nagy szavakat.

Nem hebehurgyaságból, annál kevésbbé ámitni akaró utógondolatokkal, hanem erős feltétellel: eleget tenni ígéreteinek s szava embere lehetni.

Azonban velünk együtt, úgy hiszem Szemere Bertalannak is egy néhány reményét megveres-kretázta az idő.

Sok ember volt, ki előre láthatta, még több a ki most látja, hogy a Szemere-ministeriumban a forradalmi-republicanus-democrata elem nem volt tulnyomó.

E ministerium azon perczen, midőn Szemere saját lelkét, mint az őszves ministeriumét mutatta föl a nemzet előtt, már magában hordá a megcsalandó reményeknek s saját bukásának magvait.

Szemere előtt, ha ezt látta volna, két ut vala lehetséges.

Vagy nem mondani ki ama szent szavakat, mikre a nemzet lelkesedése nagyszerű viszhangban felelt, vagy kimondani azokat, hogy meghazudtoltassanak a jövőndő által.

Ha az első választja, s nem mondja ki a nemzetakarát által szentesített ígékét, úgy már legelső percztől kezdve nem bírja a nemzet rokonszenvét, s eljrti már fellépésekor az alapot, mellyen egyedül lehetséges megállania.

Ha kimondja, megnyeri a rokonszenvet, hogy rövid időn elveszítse, legalább részint.

Részint, mert van a Szemere-ministeriumban elem, mellyről hittük s hisszük, hogy esengő és belértékül ezüstpénzre fogja felváltani a szavak bankóit.

Illyen például maga a miniszerelnök.

Itt van már a második példa a magyar parlamenti élet rövid történetében arra, hogy a környezet milly nyomasztó nyög lehet a férfi lelkén.

Én hiszem szerkesztő, hogy Szemere mostani ministeriuma előbb leend kénytelen lelépni, mint a Battyányi-ministerium, a nélkül hogy olly gyakori és heves megtámadásokra s megrovásokra lenne szüksége, minőkkel ön egy időben ama ministeriumot szerencsételte.

Először azért, mert valóban nem is olly erős mint volt amaz a parlamentben, hol minden szem megszokta volt, áhitattal tekinteni a legnagyobb magyar szónoki capacitásokra.

Másodszor azért is, mert tavaly óta nagyon levetkeztek az emberek azon iszonyt, mi akkor uralkodó vala egy — ministeri crisis ellen. Akkor (mivel első ünnepi köntös volt a független felelős ministerium) nagyon féltünk, hogy mi lesz belőlünk, ha elszakad az új ruha s nem lesz miből megfoltozzuk a könyökét. Most már jobban hozzá vagyunk szokva a gondolathoz, hogy egy ministerium le- s utána a másik fellép.

És most örülök még igazában, hogy mult áprilisben én is oda munkálni segitettem, hogy Kosuth Lajos emeltessek fölül a crisisek lehetőségén.

Ó ugyan egyéniségénél fogva már fölül állott azokon, de politicial állását is fölül kelle helyezni.

Hiszem ugyan, hogy Szemerének nem utolsó

ministeriuma ez. Lesz neki még alkalmá más küzdőkkel is szerencsét próbálni.

Ez elég mára. Holnap egypár kérdést fogok felhozni, melyekben a ministerium némely tagjai kimutatták, hogy vagy nem akarnak, vagy nem tudnak forradalmi, democrata és republicanus ministerek lenni.

V.

Felelet a Marczius 15-ike majus 10. és Junius 7-ike számára.

Hazafiságom s tisztviselői becsülete az említett lapokban megtámadtatván, ámbár a nyilvánosság s a közönség iránti tisztelet kötelességemé tévé, becsületem mellett mindjárt felszólalni, azt mindazonáltal mind-éddig elhalasztottam, nem azért, hogy a Közlöny 117-ik számában a pénzügyminister ur által már igazolva vagyok, de azért, mivel reménytettem, hogy talán azoknak egyike vagy másika szól fel mellett, kik Becsei társai s a közönség előtti compromittáltasomnak előidézői voltak.

Miután azonban reményem hiúsult s igazolásom mulasztása miatt a Marczius 15-ike már gondatlansággal is vádol, nem halasztom tovább az ellenem gördített vádakra felelni, t. i.

1., hogy az osztrák kormány alatt hivataloskodásomat folytatám.

2., hogy hivatalos körömben magamat megvesztegettetni hagyám.

A pénzügyministerséghez mult decemberben a honvédelmi bizottmánytól azon határozott parancs jött; miszerint Debreczenbe csak az elkerülhetlenül szükséges egyének menjenek, az itt maradtak pedig az álladalom ügyei és vagyona felett őrködjenek.

Budapesteni maradásra kényszerítének bennünket a minden nap megjelent kormánybiztosi hivatalos falragaszok is, melyek folyvást vigasztaltak, hogy az ellenség benyomulásától nincs mit tartanunk. Illy jelentés ragasztaték még január 4-én reggel is Budavár falaira, és 5-ikén reggel már osztrák fegyverek villogtak utcáinkon.

A nemzetgyűlés által alkudozás végett az osztrák táborba küldött követek eljárásának eredményéről több ideig mit sem tudhatván, mi mindnyájan békes kiegyenlítést reménylénk s így az álladalmi szolgálat folytatására magunkat anyival is inkább elszánhattuk, mivel az osztrák vezér falragaszai minden törvényességet ígértek, de viszont mindnyájukat katonai hatalom alá rendelték.

Illy viszonyok közt kényszerítettünk hivataloskodásunk folytatására s ugyan mit tudtunk a szuronyok uralma alatt, s mit akkor tenni, midőn az, ki e felszólításnak nem enged, pártütőnek, rebellisnek bélyegeztetik; mit tudtunk főkép családos emberek tenni, kiknek 10—20—30 és több évi szolgálatuk után is fizetésüknél egyebük nincs, kik, ha a hivatal folytatását el nem vállalják, családjukkal végső szegénységre jutnak, kiket kétségen kívül olly egyének válthattak volna fel, kik Magyarhon iránt ellenszenvvel viseltetvén, ennek olly károkat tettek volna, melyektől s magyar érzelmeik a hazát legalább megmentették, kik mennyire a körülmények engedék, az

ügykezelés folytatása mellett sok hasznosat elhárítottunk, miről meggyőződhetik mindenki, ki áttekinteni fogja a sószállítási osztályom irományait, melyekben bizonyosságát lelendi rendületlen hazafiai érzelmeinknek, miket a napi renden lévő löpor és golyó sem birt elfojtani bennünk.

Végre midőn a fejledező viszonyok szemünket megnyiták, midőn a törvényesség iránti ígéretek egymásután meghiusultak, midőn több hetek eltelése után megtudtuk, hogy a nemzetgyűlés békekövetel nem eszközölhetek békés kiegyenlítést, midőn még a kezelési magyar nyelv is napról napra szűkebb korlátok közé szorítottat, akkor fájdalommal ábrándultunk ki reményeinkből s örömet menekültünk volna, de a katonai rendőség figyelmét elkerülni nem volt olly könnyű feladat, hogy főkép családos ember menekülhetett volna.

Igy kelle bevárnom és be kelle várnom az események fejlődését, s alig juta győzelmes hadaink hatalmába Pest és azonnal sieték Debreczenbe a kormány színhelyére, mit bizonyára nem teendek, ha magamat tisztának nem éreztem volna, mert hiszen előttem is nyitva állott az út Sopron felé, hol földvetet keresék azok, kikkel az osztrák kormány parancsolt s kiket vagy a nemzet ellen elkövetett bűneik, vagy belső meggyőződésük oda vonzott.

A ki méltányos s a ki tudja, hogy a honvédelmi bizottmány rendeletéből maradtunk itt, ugy hiszem, átlátandja ezekből, hogy az osztrák kormány alatti hivataloskodásunkat a felhozott körülmények elegendőképen mentik s már most áttérek a vád második részére.

Mult év vége felé még a honvédelmi bizottmánynak Debreczenbe távozása előtt a pénzügyi ministerség tudván, hogy Erdélyből részint a történet pusztítások, részint fegyvereink ottani szerencsétlensége miatt sóra nem számolhatni, elhatározá, hogy a Sóváról kapható mennyiségen kívül a még szükségelt sót a mármarosai aknákból szállíttatja a még akkor seregeink hatalmában lévő sóraktárakba.

Azon sómennyiségen fölül tehát, melyet az 1845-től 1850-ig fenálló szerződés szerint B. Sztojka, Buzát testvérek, Gottesmanné s fia, Burgman, Mandelló, Ujhelyi, Becsei s több más vállalkozók évenként, s így folyó évben is Mármarosból Tisza-Ujlakra, Tárkányba, Tokajba, Poroszlóra, Szolnokba, Szegedre, szállításon elszállítani szoktak és kötelesek voltak, elegendő szálla nem léte miatt még 334,000 mássa vala Mármarosból előlegesen szekereken Tisza-Ujlakra, innen pedig hajókon Szolnokra és Szegedre szállítandó s a pénzügyi ministerium ezen sónak elszállítása végett szollítá fel ajánlatokra a vállalkozókat, a bejött ajánlatokat azonban magával vitte Debreczenbe, mielőtt itt tárgyalás alá jöhettek volna.

Ezalatt az osztrák sereg elfoglalá Budapestet és gr. Almásy Móricz a só-szállítási osztályban kötelességemmé tette arról gondoskodni, hogy a magyar nép sóhiányt ne szenvedjen.

Ő erre legcélszerűbbnek látta ugyanazon uton haladni, melyet a magyar pénzügyi ministerség követett, s azért a vállalkozók újabban is

főlszollíttattak a főnebbi 334,000 mássányi sónak elszállítása iránt Tisza-Ujlakról, mely helységnek, valamint Mármarosnak és a Tisza vidékének is a katonai parancsnokság hivatalos biztosítása szerint három hét alatt már császári uralom alá kellett vala jóni.

A jelentkezett vállalkozók közt Becsey és társainak ajánlata volt legjutányosb, t. i. 42 kr. mássánként. A fenálló rendszabályok szerint át lehetett volna adni ezen bérért Becseynek s társainak a szállítást s megkötni velök a szerződést, mivel azonban nekem ezen szállítási bér soknak tetszett, megbízott Almásy a szóvall alkudozásra, mellynél sikerült a fuvarbért 38 kr-ra lealkudnom, mellynél a mint emlékeztem a Debreczenbe elvitt ajánlatokban is jutányosabb nem ajánlatott, melly tekintve a mostani drágaság és harcias viszonyok által sulyosított közlekedést, elfogadható volt, és mellyre a szerződés Becsey és társáival Almási gr. által meg is kötöttet, s így a kincstárnak az én befolyásom által 22,800 pfrt megtakarítottat, ámbár ez összegben szépen megoosztóhattam volna a vállalkozókkal, miután más ajánlat hiányában a kincstár kénytelen lett volna 42 krajczárért is megkötni a szerződést.

Ezen előadásom valóságáról meggyőződhetik mindenki az osztályombeli irományokból, melyeknek elzárására, hogy azokból semmi el ne vitessek, vagy azokhoz semmi ne tetessék, többek előtt az irattár felügyelőjét megkértem.

A 400 arany története ez: Az alku és szerződés megkötése után néhány nap mulva Gottesmann (Becseynek egyik társa) irodámba jövé, jelenté, hogy indulóba van Beregbe és Mármarosba, s ajánlkozott üzenetvitelre rokonimhoz, távozásakor pedig röviden érinté, hogy „hála-jokat már tanusították.“ Tüstént lakomba sieték, s megtudám nőtől, hogy Becsey és Mandello (szinte társa) nála voltak, s szabadkozásai daczára egy csomót, mellynek foglatját én soha sem láttam, erőszakoltak reá. Ismétlém erre nőmnek többszöri intésemet, hogy semmiféle ajándékot ne fogadjon el, s általa azon csomót visszaküldém Becseynek, mit nóm teljesített is. Néhány nap mulva mindazáltal Becsey ismét megjelent irodámban, midőn a szerződésileg kikötött előlegezést fölvevé, s jelenté, hogy nem sokára Szegedre menendő és elutazása előtt az általam visszautasított, hála-ból hozott ajándékot, kisebb gyermekeim részére és nevékre a bankba leteszi, mit azonban hasonlóul el nem fogadtam. Tette-e ezt Becsey, vagy nem, s mért hagyta meg jegyzékében nevemre a 400 aranyat, nem tudom, gyanusítani pedig arról, hogy ezt rovására tevén, az aranyokat, vagy egészen, vagy részben megtartá magának, nem akarom a holtat, ki magát nem védheti, s fájdalom az én hatályos igazolásomra sem szólalhat föl. Tudnak-e e fölül Becseynek özvegye vagy társai valamit, nem tudom, (mi iránt azonban őket felszólítani lehetne) minélfogva kénytelen vagyok eddigi szerénységemet félretévé, 33 éves tisztviselői pályából néhány adatot felhozni, mikből megítélheti a t. közönség, hogy tapadhat-e nevemhez szenny, és érdemes vagyok-e hivatalomat ezemtul is viselni.

1845-ben többszöri főlszólalásim daczára is magán vállalkozókra bizatván a mármarosai só-

szállítás, mint ottani sőtgyi előadónak felsőbb helyről szigorú kötelességemmé szabott mindenem fölvilágítást adni e tárgyban a vállalkozóknak, s minden módon elősegíteni a magánosok általi sószállítást, ezek ellenben engem ugyanerre, tehát mit tenni köteles valék, s a sószállítás elrendezésére 2000 pengő forintnyi évdijért szólítottak fel, egész hat évi szerződések idejére, s én ezen 12000 ezüst forintot, mit észrevehetlenül s talán-dán nélkül fogadhattam volna el, visszautasítottam, s maig is megmaradtam azon egyszerű szegénységemben, hogy sok évi nélkülözések mellett is csak annyim sincs, mennyit szegény sorsu elődeimtől öröklöttem.

De nem szólhatok hosszasan, s egyszerűen csak azt említem még meg, miszerint Ungvárott, Budán, Selmeczen, Oravicán, Temesvárott, s két ízben Marmarosban töltött hivatalviselésem alatt sokszor valék oly állapotban, hogy gyakran nem rossz czélből, hanem hálából, részint tett sziveségéért, adott ügykezelési tanácsokért, részint előléptetésekért ajándékkal kínáltattam meg, és íme ezennel ünnepélyesen szólitom fel barátimat, ellenségeimet, az általam előléptetést nyert tisztviselőket, úzereket, szállítókat, kiknek ügyei általam tárgyaltattak, felszólitom ünnepélyesen mindazokat, kik több éveken át naponkint lakomban megfordultak, adják elő minden kimelés nélkül nyíltan, tapasztaltak-e valaha ellenem bármilyen megvesztegettetést, tudnak-e esetet, hogy valaha bármely ajándékot elfogadtam volna?

És valamint magánosoktól ajándékban nem részesültem, úgy az álladalomtól is a volt osztrák kormány alatt csupán szükön fizetett hivatalom a jutalma 33 évi bessületes hű szolgálatomnak, s most erre is érdemtelenné akarnak engem nyilvánítani, vagy kárhoznatni némely ellenségeim, holott hitelesen, hivatalos forrásokból bizonyíthatom be, hogy nem említvén több sikeres és hasznos működéseimet, egyedül a sószállítás körül Marmarosban általam történt több javító újítások következtében az álladalom évenként legalább 25—30 ezer ezüst forintot nyer, és fog nyerni ezental is, hogy az eddig sok nehézségekkel hat, hét hónapig tatott sószállítás jelenleg fél annyi idő alatt kevesebb fáradsággal bevégezethetvén, ez által a mármaros szegénység s így az álladalom 50—60 ezer napszámokkal kevesebbet fordít évenként a sószállításra s jótékonyan érzi és érzeni e javítások hasznait, mellyek arra bírák Bereg és Marmaros rendeit, hogy az ország nemesei közé soroztatásom iránt fölterjesztést tettek a nélkül, hogy ezt én kértem volna, ki dicsvágyat és hiúságot soha nem bálványoztam és örömemet s megnyugvásomat mindig csak kötelességem lélekismeretes teljesítésében kerestem és találtam föl.

Ne nézze a t. közönség s az álladalom szerénytelenségnek, ha azt merem állítani, hogy szeretett honomat már odig is ingyen szolgáltam, s ezután is csak ingyen szolgálom; mert csak a két évi haszon, mellyet az álladalomnak tettem 33 évek alatt nyert fizetésem jóval földlulja, s jelenlegi fizetményem is alig teszi azon özvegnék hat száztólját, mellyet az álladalom hasznos szolgálatom következtében évenként megtakarít.

Ezek voltak, mellyekkel magamat tisztelt fő-

nőköm a pénzügyminister ur előtt Debreczenben igazoltam, ki ott engem — mint más mindenkit szokott — nyájasan s igaz szívességgel, de nem úgy s nem azon szavakkal fogadott, mint azt Marcius 15-dikének leírni tetszett, s miként csak legmeghittebb barátainkat szoktuk fogadni és üdvözölni, mert minister ur Budán, hol fiatalabb koromban néhány éveket én is töltöttem, mindig magasabb s oly körökben volt, hova én már csak születésemmel s állásomnál fogva is nem juthattam, minister ur mint tudom mindig Budán, Bécsben többnyire magasabb hivatalokat viselt; én Budán a tekintélytelen erdőszeti később több éveken át a kül-erdő-s más hivataloknál s kisebb rangban szolgáltam, következésképp tisztelt főnököm s csekély személyem között nem fejlődött de nem is fejlődhetett ki soha oly viszony, melyet én szerénytelenség nélkül igényelhettem volna, s mellyel az igazság rovására most is kérkedni akarnék.

Még némely körülményről kell rövid felvilágosítást adnom:

Becseyvel nem egy, vagy másfél millió, de csak 334,000 mázsára köttetett meg az új szerződés s rosszul van a Marcius 15-ike informálva, mert a mármaros sószállító orosz sem hiszi azt el, hogy egy vagy másfél millió mázsa sót Marmarosból — ha azt a Hartmanok s Deutschmeiszterek el is foglalják — csak úgy futtában ki lehessen csempészni.

Annyi só Marmarosban nem csak soha sincs készen, de csak fél annyit is egy évig kell kivágni s kihuzni az aknákból; elszállításához pedig sok hónapok, sok ezer meg ezer emberek, sok hajók, sok tutajok, sok ezer szakerek, s más egyebek mellyeket ott sem szurony, sem kardlap hamar előteremtteni nem képes, azonkívül néha szolgabíró, eskütt s bírák is kellenek.

S valljon hová hitte Marcius 15-ike azon sok sót csempészhetni Marmarosból? talán a rossz utakon s magas hegyeken keresztül Bukovinába, vagy Gallicziába s innen Morván, Pozsonyon keresztül Pestre s mindenhova más felé? de hiszen Gallicziában só elég van, onnét több osztrák tartományok, Orosz- és Poroszországnak több részei láttatnak el sóval, onnét Morván keresztül rövidebb az út Posonyba, Pestre, vagy más magyar sóházhoz, mint Marmarosból s ugyan kiről lehetne feltenni, hogy a Tiszából a Duna vidékére vizet, vagy erdőre fát akarna szállítani?

Hát Szolnokba és Szegedre hogy szállít el a Marcius egy vagy másfél millió mázsa sót vizen, ha bár Marmaros el is van császáriak által foglalva, ha a Tisza alsó vidéke magyar sereg kezében van? fejtsé meg a Marcius e kérdést maga, én erre felelni nem tudok.

Valamint még a fenálló hat évi szerződéses sónak nagyobb része, úgy a Becsey s társai által új szerződés mellett kivett 334,000 mázsa só is Szolokra és Szegedre, hol osztrák sókamara nincs, s valamint amaz, úgy ezen só is sem a magyar, sem az osztrák hadsereg, hanem a magyar nép számára való szállítandó, melly akár a magyar, akár az osztrák sereg győz, só nélkül nem maradhat.

Nem is bajlódott az ellenség, de a magyar sereg sem, sokat a sóval, mert hiszen Szolnokról,

hol az ellenség többször be- és kivonult, s hol 120—130 ezer mázsa sókészlet volt, az ellenség csak egy mázsa sem, a magyar sereg pedig csak mintegy két százat vitetett el. Pesten hol az ellenség kivonulásakor mintegy 7000 mázsa volt, csak 1160 darab kósót rakatott gőzörsre. Sóváról, Egerből, Hatvanból, Ipolyásgról, Selmeczről, Bajáról, Dunavecseről, Győrből s több más sóházakból nem vitte el az ellenség a sót, Páncsován, midőn ott Perczel bevonult, a só a kamarákban találtatott, miből kitészik, hogy a sónak elszállítása sok bajjal, elcsempészése pedig, különösen nagyban, még többel jár, mert hiszen a 80—90 s több fontos kósó, s az ötmázsás sóhordó nem mogyoró vagy dió, hogy azt marokkal zsebbe tegyék s vele odább álljunk. Az ellenségnek inkább pénz kellett mint só, azt, hol lehetett, el is vitte, ha pedig a népnek sót nem adnak el, akkor a sóháznál pénz sem lesz.

Roszul van a Marcius még más tekintetbe is értesülve, mert Magyarországot szorosabb határok közé véve, inkább be, mint belőle ki csempészetik a só. Gallicziában, Erdélyben a só elég, Erdély, Moldova, Oláhország, Servia, Bosnia ellenében, a tenger mellékén, hol a só mindenütt olcsóbb, örök vannak a só becsempészése ellen felállítva Steyer-, Osztrák-, Morvaországot Salzkammergutból és Gallicziából könnyebb ellátni sóval, mint Marmarosból.

E szerint az egész sószállítási ügy nem volt egyéb, mint mulaszthatlanul szükséges gondoskodás, hogy bármiképp forduljon is a háboru kockája, mit előre csak isten láthatott, a magyar föld népe sóban hiányt ne szenvedjen.

Végre valamint magamat főnököm előtt igazoltam, úgy reményelem, hogy a nyilvánosság ítélőszéke előtt is fel leszek minden vád alól mentve; ha pedig a Marcius szerkesztőjét, vagy azon urakat, kik háta megett lappagnak, még ez sem elégíti ki, igen örömet alávetem magam bármely itélőszéknek azon ohajtással, hogy annak szerkesztő ur is azon urakkal együtt tagja legyen.

Lang.

Vészörvényeségi tudósítás.

Pest június 16-án 1849.

Ma juttatott Kornis Károly köznével által elítélés végett a pesti vészörvényesség elébe Nagy Pál, a volt „Magyar ör” című lap szerkesztőjének ügye. —

Ez írói szörnyeteg vádoltatott:

1-ször Arról: hogy ő a nevezett „Magyar ör” című lapjában az ellenségnek csábító felhívásait, s különösen az ellenséges vezérnek szavatait, Havas József cs. biztos hirdetményeit, az egyes hatóságok s községek által az ellenséges császár részére tett hódoló feliratokat, a magyar püspöki kar bitor aláírása alatt, az alsóbb rendű papsághoz csábító alakban kiadott körlevelét, — minden kényszerítés közbe jötte nélkül a nép között terjesztgette, és lapjában hivatalos rovatot is tartván, ez által lapját az ellenség közlönyévé tette, annak érdekében szerkesztette, — és így az ellenséggel czimborálva annak szolgált. —

2-szor: Hogy lapjában a magyar hadsereget, a kormányelnököt, valamint az egész kormányt is, sőt az egész nemzetet pártütőknek, rablóknak, lázadóknak, hamis bankécsinálóknak nevezgette, az országgyűlést pedig azok czinkosainak, földönfutó zsarnok vérhatalomnak hirdette, és a népet az országgyűlés határozatai, és intézkedései ellen való ellenszögülésre, sőt azok elleni fegyver fogásra és az ellenséghez való csatlakozásra felhívta és izgatta. —

Hogy vádolt a fentebbi pontokban most elősorolt honárulási vétségeket milly borzasztó alakban követte legyen el? egész a boszankodásig meg fog azon embergyőződni, ha a „Magyar ör“ bármely lapját olvasni kezdi; mert olly gyalázatos stílusban a nemzet ellen még az ellenség sem szerkesztett.

Hogy pedig vádolt emo gyalázatos szerepre önön jókedvéből, hitvány haszonlesésből vállalkozott, kiténik folyamodásából, mellynek beltartalmát elikkasztotta ugyan, de az előlapja a kérelem rövid tartalma, és az arra nyert hátrattal együtt megvan, s ezeket tartalmazza:

„Nagyságos Havas József teljhatalmu királyi biztos urhoz alázatos kérése Nagy Pál ideiglen nyugdíjazott királyi tanárnak, mellyben Magyar ör kath. political lap kiadhatása és szerkesztésére legfelsőbb engedelmi jogot megadni, és rá ruházní hódoló jobbágyi alázattal kéri.“ —

Sőt hogy a szerkesztési szabadsalom megadása alkalmával maga az ellenség sem követelte a szerkesztőktől, miszerint a magyar nemzet és annak kormánya ellen olly gyalázatos kifakadások tétessenek, minőket Nagy Pál tett, kiténik a szabadalmi levélszerkezet következő pontjából: „magától értetik, hogy a sajtónak minden ő Herczegsége Windischgrätz tábornagy úr parancsára közzé tett proclamációkban kifejtett nézetek elleni vétségei az ostrom állapot ideje alatt hadi törvényszék szerint eljáró katonai bíróság által fognak elítéltetni.“ stb. Pesten január 20-án 1849. Havas József m. k. kir. biztos. —

Mindezek ellenére vádolt eléggé szemtelen volt, miszerint nem ártotta védelmében azt állítani, miszerint ő a szerkesztés elvállalására kényszerítve volt, valamint mindazon beszámítás alá eső cikkek beírására is, — s általában védelme abból állott, miszerint ő maga lapjába igen keveset írt, hanem azt részint más lapokból, részint mások által beküldött cikkekből szerkesztette. —

Olly terhes vádak ellenében, pusztá szavak bújó álló védelem után a pesti véstörvényszék által következőleg:

Itéltetett:

Az, hogy vádolt az ellenség rendeleteit s intézkedéseit fogamatba is vette, s ennél fogva a f. é febr. 13-ai országgyűl. határozat 5. §. c). pont súlya alá esnek, nem bizonyítottván, a h). pontot illetőleg pedig az, hogy tetleges ellenszögülésre közvetlenül saját maga által írt cikkekkel (hol kívánja vagy rendelí ezt a törvény?) határozottan izgatótt volna, szinte kimutatva nem lévén, az általa más lapokból felvett, vagy mások által írt

cikkekre nézve szerkesztői felelősségből reá háruló beszámítás pedig nem ezen szabályok, hanem más törvények tekintete alá esvén; ennél fogva vádolt további eljárás végett a köztörvény szerinti rendes bíróságnak átadandó. Kelt Pesten június 16. 1849.

Az ítélet kihirdetése után Kornis közzédlő, az ítélet ellen észrevételét jelentette az íránt 1-ör hogy annak indokolásában semmikép sem nyugathatik meg; — s 2-or hogy a határozat r.) pontja értelmében valljon egyhangú szavazatból keletkezett-e az ítélet, a szerkesztőből ki nem tűnik. —

Elnök úr a közzédlő emez észrevételén nem tetszését fejezé ki, mire a hallgatóság rugással válaszolt. —

Litánia a Közlönyért!

Üdvözlég Közlöny! te 16 markos Kundenschaftsblatt, melly fogantattál a Wiener Zeitung-tól, szülöttél a Batthyány-ministerium epochájában, Budán, a várban, hivatalosan, 1848-ban, június, 8-án.

Üdvözlég, te ministerialis napi placát, melyet két felelős corrector compingál a szokott formatumban, a stereotyp lajstrom szerint. Eljönnek hozzád minden reggel a segédszerkesztők, Budapestről, számszerint négyen, hogy egy szivar füstjével megünnepeljék születésedet. S a felelős szerkesztő szinte felriakkeroz hozzád, hogy megtekintse, valljon neve alattad áll-e.

Te vagy a minden közlönyök közlönnye; a te hivatalos és félhivatalos rovataid betöltik azéles Magyarországot az ő hirőkkel. Ki ne bámulá a te adakozási rovatodat, s hivatalos hirdetéseidet, mellyek alatt a felelős szerkesztő neve áll!

Te nem ismered a republicát, bókét hagysz a monarchiának; te nem ismeresz sorsadalmat, sem democratiát. Téged nyugodtan olvas a debreczeni civis, és a posonyi Spieszbürger; mindenik azt olvassa belőled, a mit akar: mert te ollyan vagy, mint a harangszó.

Neked vagynak egy felelős fő-, és szám szerint négy nem felelős alszerkesztőid; kiket ugyan te nem igen ismeresz, de a kik szent áhitattal említik a te nagy nevedet.

Mert nagy a te neved Európában és a Hortobágyon, hol megbámulták a te nyomtató maschináidat, midőn műutazást tevél Nagy-Debreczenbe.

Téged tulajdonképen senki sem szerkeszt oh Közlöny! és mégis mennyi szerkesztő villongást kellett már megélned, ha a főszerkesztő két napra eltávozott.

Terólad senki sem ír dicséző verseket, mint a püspökökről: pedig a te jótéteményed számosabb a tenger fővenyénél avagy nem táplálad-e te Liptay Sándor urnak és az ő feleségének, a nemzetiségnek árvaít, kiktől még csak azt sem kívánod, hogy megolvassanak tégedet?

De megbocsáss, oh Közlöny! mer. ki kell mondanom, hogy te ollyan vagy, mint egy régi püspök vagy káptalan az aristocraticus gatungból: te csak azokat fizeted jól, a kik semmit sem dolgoznak; ellenben nem gondolsz a te hű-

séges eselődődöl, kik téged összefaragnak, kik a te fölfordult berüidet communisticus irányukból visszaforgatják, virrasztván fölötted Budavárának romai között; s nem gondolsz azzal, ki téged szétküldöz a falukba és városokba, hogy tanítsad a népeket, mondván: a ki engem olvas, üdvözül: s a ki rám nem praenumerál, elkárhozik!

Te nem születhetél a mostani korban, oh Közlöny! Te a Nőé bárkájában vakablak lehetél, vagy Álmos apánk érett turót hozott benned Atelkuzu-ból, és elcsukva valál a bécsi archivumban a sorsadalomig: mert a te reformatiód nehezebb feladat Luther Mártonénál.

A te szerkesztőhivatalodat nem ismeri senki; egész Budapesten, sőt egész Magyarországon van az; a te cikkeidet úgy fúja össze a szél, valamint ségessen a debreczeni piacron összefúja háját a sulyomnak.

A te neved scandalum, oh Közlöny! Te a négyesögnök valóságos körtése vagy, s hűséges tükre 1848-nak, midőn a táblabíróvilág kitalálta, mint lehet a monarchiát a republicával, a reactionariust a liberalissal, s az osztrák császár ő felségét a magyar felelős ministeriummal egy kalap alá szorítani.

Mindezek saórdól saóra így, sőt még igebben vannak, — oh belügyministerium!

Azét hozzád kiált a Közlöny, a siralomnak völgyéből.

Hallgasd meg, oh belügyministerium!

J a k a b.

Nemzeti színház.

Post, hétfőn, június 18-kán, 1849.

Charlotte kapitány.

Vigjáték 2 felv. Írták Bayard és Dumanoir. Franciaából fordították Egriasi B. és Csepreghi L.

Személyek:

Marla Francisca, portugál királyné	—	Komlossi Ida.
Leo, fiatal francia tiszta királyné szolgálatába	—	László.
Bellaflor, gróf, az udvari apródok parancsnoka	—	Szentpéteri.
Grófné, neje	—	Hubenainé.
Bambinelli Tancred, fiatal nemes Monaco hgységéből	—	Telepi.
Clapier Charlotte, divatárusnő	—	Jókainé.
Juan, Leo legénye	—	Szilágyi Pál.
Tiszt	—	Szűcs.
Első,)	Hubnai J.
Második,)	Bulázsi.
Harmadik,)	Boldog.
Szolga	—	Vas.

Előadandó tánczok:

Az első felvonás után: „Hármas“ Kurz Ant. Sári Fáni és Campilli által.

A második felvonás után: I. „Stiriaihármas“ Kurz Ant. Sári Fáni és Campilli által. II. „Chinai“ Mikoláné, Viski Klára, Eötvös Borcsa, Káli Erzsé, Ámon Róza, Ditrik Josepha, Róka, Perron és Mikola által.

Kezdete 7 órakor, vége 9-kor.